

Příloha k bulletinu č.164.

V Praze dne 20.prosince 1945.

A.St.Mágr:

NA POLSKÉM ZÁPADĚ

Vedle provedení pozemkové reformy bude největším úkolem nového Polska vyřešení politických, administrativních, hospodářských a kulturních otázek, spojených s přičleněním západních krajů "ziemi odzyskanych" jak tomu říkají Poláci, kteří jsou si toho vědomi, že budoucnost státu závisí na úspěchu nebo neúspěchu úsilí, které vynaloží, aby zdolali problémy, jež se tu kladou. Předpokládá to také značnou badatelskou, informační a propagační práci a třeba konstatovat, že se Poláci této práci ujali s pozoruhodnou horlivostí a dovedností. Za tím účelem byla založena organizace Polski Związek Zachodni, která je rozvětvena v několika okresech v Krakově, v Katovicích, v Poznani atd. Již v dubnu t.r. konal se v Poznani první "Tydzien ziem zachodnich" svolaný Związkiem, kde zástupci polské vědy jako prof.J.Kostrzewski, prof.K.Tymieniński, prof.R.Pollak, prof.F.Barciński, doc.K.Górski a dr.B.Krygowski pronesli zásadní referáty o záležitostech západních zemí. Prakticky zahájil Związek kolonizační akci již 15.března t.r., ovšem akci prozatímní a improvizovanou. Na konferenci mezi zástupci Związku a ministerstva veřejné správy bylo 1.května t.r. usneseno, že péči o kolonisty a organizací kolonizace se pověřuje státní úřad repatriační, kdežto Związek převezme notifikaci kolonizace a vysílání kolonistů prostřednictvím kolonizačních odborů. Dne 5.srpna se pak konala interní konference vrchního předsednictva Związku s delegáty předsednictev jednotlivých okresů v Poznani, kde tajemník J.Dubiel-Broszkiewicz referoval o úloze a úkolech Związku v přesídlovací a kolonizační akci. Při provádění této akce mají obě instituce, Státní úřad repatriační a Związek stejná práva a spolupracují ve vzájemné dohodě. V dalším průběhu konference byly prodiskutovány některé záležitosti propagační a politické a bylo usneseno, že bude uspořádána všepolská výstava krajů západních, která by znázornila tisíciletý boj s Němci. Hlavním nástrojem propagace a informace je ovšem tisk. Związek vydává ústřední týdeník "Polska Zachodnia" v Poznani. Kromě toho vydávají jednotlivé okresy vlastní tiskoviny. Tak vycházejí nákladem krakovského okresu přednášky proslovené v rámci vědecko-informačního kursu o zemích západních, který byl uspořádán Jagellonskou univerzitou spolu s Báňskou akademií. Slezský okres v Katovicích tiskne především pro vnitřní svou potřebu čtrnáctidenní bulletin "Sprawy Zachodnie". Okres Bydgoszczy zahájil řadu publikací o hidsrovských zločinech na Pomoří./Viz bibliografii na konci článku/.

V Lodži založil Związek Akademií sociální služby pro znovu získané země, která má za úkol vědecké vzdělání a ideovou výchovu úředníků-průkopníků pro různé obory veřejné činnosti. Akademie pak uspořádala kursy o prehistorii a dějinách západních zemí, o úkolech Związku, o likvidaci majetku, o úkolech školství a státního úřadu repatriačního, o hospodářských poměrech, o problémech hospodářského vybudování a o samosprávě.

Nakonec třeba se zmínit o soutěžích, které Związek vypsál a to na 1/ Nejlepší obrazy a grafické listy znázorňující válčící Polsko a mučednictví polského národa v letech 1939-45, 2/ Na nejlepší mapu, ./.

plán, výkres, kresbu postulovaných zemí západních, 3/ na nejlepší vědecko-populární a beletristickou práci a 4/ na odznak Związku a propagační plakát.

Vedle Związku, který funguje jako mimostátní organizace, byla zřízena ministerstvem veřejné správy "Rada Naukowa dla zagadnień Ziemi Odzyskanych", složená z 50 představitelů vědy, kteří se speciálně zabývají záležitostmi západních krajů. Rada konala své první zasedání koncem července a začátkem srpna t.r. Základem porad bylo memorandum dra.R.Buławského o kolonizačních a přesídlovacích problémech nových zemí. Dále bylo diskutováno o regionálním plánu přesídlení kolonistů do zemí západních, o Němcích polského původu, o projektu nového administrativního rozdělení Slezska, o věcné a úvěrové pomoci pro kolonisty, o směrnících zákona, který učí formy a podmínky přebírání německého zemědělského majetku, o možnostech zalidnění západních zemí obyvatelstvem nezemědělským a pod. Dalšími státními institucemi, které však nevystupují na venek, jsou ústřední Biuro Ziemi Zachodnich Rzeczypospolitej Polskiej a Biuro Studiów dla Spraw Przesiedleńczych v Krakově.

Novým úkolům se věnují také některé ústavy, které již existovaly před válkou a byly nyní znovu otevřeny. Je to Institut Śląski v Katowicích a Institut Bałtycki v Toruni. Ředitelem ústavu slezského, kolem něhož se seskupilo přes 60 vědeckých pracovníků, je dr.Roman Lutman. Ústav pořádá každou středu diskusní schůze, na nichž se jedná o otázky spojené se životem kulturním, sociálním, vědeckým a hospodářským. Publikační činnost ústavu je zaznamenána na konci tohoto článku.

Institut Bałtycki, jehož ředitelem je dr.Borowik, zřídil odbor pro poznávání pomořského kraje v Toruni, odbor publikační v Bydgoszczi a Mořský hospodářský archiv v Sopotách.

Jakýmsi ústředím je znovuzřízený Institut Zachodni v Poznani, jehož ředitelem je historik prof.Zygmunt Wojciechowski. Spolu s ústavem slezským a ústavem baltickým vydává měsíčník "Przegląd Zachodni". Bohatá je jeho publikační činnost, která je zachycena v bibliografii.

Konečně byl nedávno zřízen v Olsztyně Institut Mazurski, jemuž byla uložena badání na poli minulosti a přítomnosti mazurského kraje.

BIBLIOGRAFIE

A. Publikace Institutu Zachodniho v Poznani

I.Práce

M.Kiełczewska a A.Grodek: Odra-Nisa, najlepsza granica Polski
Poznań 1945 str.60

T.Lehr-Splawiński: O pochodzeniu i praojczyźnie Słowian

Z.Wojciechowski: Polska-Niemcy. Dziesięć wieków zmagania

Z.Kazmarczyk: Kolonizacja niemiecka na wschód od Odry

Tisknou nebo chystají se:

K.M.Pospieszalski: Stanowisko narodu polskiego na ziemiach zachodnich Rzeczypospolitej Polskiej pod władzą niemiecką 1939-1945 - A.Klarkowski: Okupacja niemiecka w Polsce z punktu widzenia prawa międzynarodowego - J.Mitkowski: Pomorze Zachodnie w stosunku do Polski - M.Friedberg: Kultu-

ra niemiecka a polska - Z.Karczmarczyk a K.PiwarSKI: Historia Śląska od czasów najdawniejszych do chwili bieżącej - M.Kiełczewska: Nadodrże w systemie geograficznym Polski - R.Grodecki: Ziemia lubuska w wiekach średnich - J.Kostrzewski: Kultura prapolska-J.Staszewski: Wojsko polskie nad Bałtykiem w dobie wojen napoleońskich - K.Tymieniecki a J.Pajewski: Rys dziejów Niemiec.

II. Atlanty, mapy, encyklopedie, bibliografie, słowniki

- St.Kozierowski: Atlas nazw geograficznych Słowianszczyzny Zachodniej Zeszyt 1. Pomorze zachodnie.Wydanie II.
- M.Kiełczewska: Polska Zachodnia, mapa komunikacyjno-administracyjna.Słowniczek nazw miejscowych. Zeszyt 1.Pomorze zachodnie, zeszyt 2 Środkowe Nadodrże.
- Wł.Chojnacki: Słownik nazw miejscowych w Prusach Wschodnich i na terenie b.Wolnego Miasta Gdańska/v tisku/
- W.Pociecha: Bibliografia Ziem Odzyskanych/chystá se/ - Encyklopedia kultury staropolskiej pod redakcją J.Kostrzewskiego, Z.Rajewskiego i W.Hensla/dział prehistoryczny/ oraz Z.Wojciechowskiego/dział wczesno-historyczny/ /chystá se/.

III. Historické texty

- Zywot św.Ottona z Bambergu w tłumaczeniu i ze wstępem Ewy Maleczyńskiej/chystá se/.
- Proces polsko-krzyżacki z roku 1320 w tłumaczeniu i ze wstępem Ewy Maleczyńskiej/chystá se/.

IV. Dokumenty německé okupace

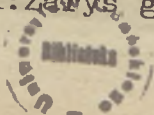
- 1.Nędza robotnika polskiego/v tisku/ - 2.Niemcy oskazają siebie. Album Mensebacha/chystá se/ - 3.Zbrodnia niemiecka w Warszawie/chystá se/.

V. Populární publikace

- J.Widajewicz: Niemcy wobec Słowian P łabskich/v tisku/.

B. Ostatní publikace

- 1/ Materiały do badania zbrodni hitlerowskich na Pomorzu.Nr.1. Prawda o "krwawej niedzieli bydgoskiej".Opracował J.Kołodziejczyk.Bydgoszcz 1945.str.92.
- 2/ O ziemi polskie na zachodzie.Poznań 1945.str.48.
- 3/ K.PiwarSKI: Zarys dziejów Śląska-Kraków 1945 str.40.
- 4/ Skorowidz gmin Śląska Dolnego i Opolskiego z niemieckimi i polskimi nazwami miejscowości według stanu z dnia 1.stycznia 1941 roku.Katowice 1945 str.50.
- 5/ Śląsk.Mapa fizyczno-administracyjna.Opracowali J.Szaflarski i A.Wrzosek.
- 6/ M.Tobiasz: Pionierzy odrodzenia narodowego i politycznego na Ślązku /1763-1914/2.wydanie.Katowice 1945.str.136.
- 7/ J.Widajewicz: Słowianie zachodni.Kraków 1945 str.12.
- 8/ J.Widajewicz: Związki Pomorza Zachodniego z Polska.Kraków 1945 str.22.
- 9/ A.Wrzosek:Zarys geografii fizycznej Śląska.Kraków 1945 str.22.



P 4862 III

BIBLIOTEKA
UNIwersytecka
Gdańsk

11411225

~~Nie wypożycza się do domu~~